

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15Co/49/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6116208746
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Mikulaj
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6116208746.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jaroslava Mikulaja a sudcov JUDr. Jaroslava Galla a JUDr. Klaudie Koskovej, v právnej veci žalobcu: U.. Z. F., narodený XX. X. XXXX, bytom W. XXXX/XX, V., zastúpený: Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, PhD., advokát so sídlom v Bratislave, Tichá 45, IČO: 47 514 442, proti žalovanej: Slovenská republika, zastúpená Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, IČO: 00166481, o náhradu škody, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 14. 6. 2017, č. k. 16 C/118/2016 - 144, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi 4.991,90 EUR titulom majetkovej ujmy p o t v r d z u j e .
- II. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 40.000 € ako aj vo výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.
- III. Odvolanie žalovanej proti výroku, ktorým súd žalobu vo zvyšku zamietol, o d m i e t a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 44.991,90 EUR v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Súd vo zvyšku žalobu zamietla. Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.“
2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa žalobou domáhal zaplata sumy 4.991,90 EUR titulom majetkovej ujmy a sumy 75.000 EUR titulom nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla v súvislosti s nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánmi verejnej moci.
3. Žalovaný žiadal žalobu zamietnuť, keď poukázal na to, že rozhodnutia súdov nie sú založené na skutočnosti, že by sa skutok nestal, ale sú založené na zásade in dubio pro reo.
4. Súd po vykonanom dokazovaní konštatoval, že uznesením vyšetrovateľa 3. inšpekčného oddelenia odboru inšpekčnej služby, sekcie kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sp. zn. ČVS: SKIS - 108/IS - 3 - V - 2011 zo dňa 7. 9. 2011 bolo žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Proti tomuto uzneseniu žalobca podal sťažnosť, ktorá bola uznesením Vojenskej obvodovej prokuratúry zo dňa 19. 10. 2011, sp. zn. OPv 62/11 zo dňa 19. 10. 2011 zamietnutá. Dňa 24. 4. 2013 podal prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava I obžalobu, rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 7T/28/2013 zo dňa 20. 3. 2015 bol žalobca spod obžaloby oslobodený. Prokurátor podal proti rozsudku opravný prostriedok, Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 18. 11. 2015, sp. zn. 3 To/74/2015 odvolanie zamietol. Žalobca ako poškodený podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku, ktorý Generálna prokuratúra SR neuspokojila.
5. Okresný súd následne v rozhodnutí uviedol viaceré ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z., konštatoval, že mal preukázané, že nárok žalobcu je v celom rozsahu daný, pričom zdôraznil, že podstatné je, že

žalobca bol v celom rozsahu v konaní oslobodený a trestné stíhanie ako aj postup orgánov štátu bol voči žalobcovi protiprávny, preto sú splnené predpoklady ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z.. Pokiaľ ide o výšku náhrady škody, žalobcovi patrí náhrada, ktorú vyúčtovali advokáti za poskytnutie právnych služieb vo výške 3.104,36 EUR a 1.887,54 EUR. Reagoval na námietku žalovanej, keď dospel k záveru, že zastupovanie žalobcu i napriek tomu, že nie je povinné, malo dôvod, nakoľko žalobca sa sám právne zastupovať nevie.

6. K nemajetkovej ujme uviedol, že žalobca uplatnil 75.000 EUR, pričom pri rozhodnutí vychádzal z výpovedí svedkov vypočutých v konaní, ktorí potvrdili, že trestné stíhanie malo negatívny vplyv na pohľad verejnosti a spolupracovníkov na osobu žalobcu, začali sa mu vyhýbať, odmietli s ním podnikáť, dokonca musel byť vymazaný z obchodného registra, nakoľko klienti spoločnosti odmietali podnikáť so spoločnosťou, kde bol spoločníkom. Súd zároveň uviedol, že začatie trestného stíhania spôsobilo a urýchlilo zdravotné problémy žalobcu, prejavila sa rakovina lymfatických uzlín, o čom svedčia lekárske potvrdenia. Na základe vykonaného dokazovania preto dospel k záveru, že je primeraná suma 40.000 EUR vzhľadom na poškodenie zdravotného stavu z titulu trestného stíhania ako aj poškodenia mena žalobcu v rodine a spoločnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 253 ods. 2 CSP.

7. Proti rozsudku sa odvolala žalovaná z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) CSP a podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, keď namietala, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí.

8. Namietal, že súd pri svojom tvrdení v bode 23 rozhodnutia vychádzal z premisy, že oslobodením žalobcu sa stali všetky úkony vykonané v trestnom konaní, vrátane uznesenia o vznesení obvinenia, nezákonné. Vo vzťahu k tejto námietke poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2013 - 50 zo dňa 13. 11. 2013. Tvrdenie súdu, že neobstojí obrana žalovaného, že v rozhodnutiach súdov nie je konštatované, že by sa skutok nestal, je zmätočné vzhľadom na to, že žalovaná v priebehu konania poukazovala na skutočnosť, že okresný ako je krajský súd v trestnom konaní konštatovali, že skutok, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie a bolo vznesené obvinenie, sa stal a je trestným činom.

9. Vo vzťahu k priznanej výške náhrady za obhajobu v trestnom konaní uviedol, že súd neprihliadal na skutočnosť, že nešlo o prípad povinnej obhajoby. Tr. por. neukladá povinnosť navrhovateľovi mať obhajcu v konaní a procesným úkonom, uznesením o vznesení obvinenia nebola vyvolaná takáto potreba. Preto vyslovil názor, že v danom prípade nebol daný nárok žalobcu na náhradu trov konania. Záver okresného súdu, že sa žalobca v konaní nevedel brániť, považuje za irelevantný. Navyše poukázal, že žalobca pracoval ako riaditeľ oddelenia cudzineckej polície PZ Bratislava, Úradu hraničnej a cudzineckej polície PZ, preto mal dobrú znalosť o priebehu trestného konania. Zároveň poukázala na ustanovenie § 553 ods. 1 Tr. por.

10. Žalobca v konaní predložil dve faktúry, tieto však nemožno považovať za vyčíslené trovy právneho zastúpenia v zmysle zákona o náhrade škody, ktorý vyžaduje ich vyčíslenie v súlade s § 9 a § 14 vyhlášky č. 655/2004 Z. z..

11. Namietal, že nie je zrejmé, na základe čoho dospel súd k záveru, že suma 40.000 EUR je dostatočná, akým spôsobom mal preukázanú priamu príčinnú súvislosť s trestným stíhaním a poškodením mena žalobcu. Základným predpokladom nároku na náhradu škody je existencia nezákonného rozhodnutia, ktoré spôsobilo škodu a priama príčinná súvislosť tohto rozhodnutia so spôsobenou škodou. Podľa jej názoru uznesenie o vznesení obvinenia, z ktorého titulu si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody, nie je nezákonné a počas trestného konania nebolo zrušené.

12. Z vykonaného dokazovania ako aj výpovedí svedkov priamo nevyplýva priama súvislosť trestného stíhania a zhoršeného sociálneho postavenia žalobcu ako aj vzniku jeho choroby. Svedkovia predniesli len všeobecné subjektívne tvrdenia. Preto suma 40.000 EUR, ktorú súd priznal žalobcovi, je neprimeraná. Rozsudok okresného súdu považuje sa nepreskúmateľný, keď nie je zrejmé, akým výpočtom súd dospel k tejto sume. Žiadal rozsudok okresného súdu v celom rozsahu zrušiť.

13. K odvolaniu žalovanej sa písomne vyjadril žalobca. Napadnutý rozsudok žiadal potvrdiť, keď ani jeden z namietaných dôvodov nie je akceptovateľný. Poukázal aj na to, že okrem jednej námietky ohľadom vyčíslenia trov právneho zastúpenia, všetky boli žalovanou prednesené počas konania pred súdom prvej inštancie a súd sa s nimi vysporiadal.

14. Argumentoval, že z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a všeobecných súdov vyplýva, že oslobodenie spod obžaloby má v tomto zmysle rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania, pričom poukázal napr. na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 11. 2009 sp. zn. 4 Cdo/183/2009, zo dňa 18. 8. 2010, sp. zn.

4 MCdo/15/2009. Zastavenie konania, resp. oslobodenie spod obžaloby má rovnaké dôsledky, ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia.

15. K ďalšej námietke uviedol, že je bez právneho významu, pretože v konaniach o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím ako aj nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom nie je rozhodujúce, z akého konkrétneho dôvodu bol žalobca oslobodený. Každý dôvod uvedený v § 285 Tr. por. zakladá oslobodenie obžalovaného spod obžaloby. Rozlišovať dôvody oslobodzujúceho rozsudku, ako sa o to opakovane snaží žalovaná, vo veciach zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je nenáležité a nemajúce oporu v žiadnom ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z..

16. Vo vzťahu k peňažným prostriedkom vynaloženým na právne zastupovanie uviedol, že náklady na obhajobu v trestnom konaní boli bezprostredne vyvolané nezákonným rozhodnutím vyšetrovateľa PZ - uznesením o vznesení obvinenia a úkony obhajcu v trestnom konaní boli vykonané a ciele na zmenu nezákonného stavu. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia žalobca podal sťažnosť a proti trestnému stíhaniu sa bránil. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo zrušené tým, že žalobca bol spod obžaloby oslobodený. V prípade obhajoby v trestnom konaní boli jednotlivé vykonané úkony na účelnú obranu podmienené úkonmi a rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní. Nezákonné rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní, vznesenie obvinenia, vyvolalo zo strany obhajoby procesné úkony smerujúce k odstráneniu nežiaducich právnych následkov. Nezákonný postup a nezákonné rozhodnutie - vznesenie obvinenia boli primárnou príčinou vzniku trov za úkony obhajoby v záujme žalobcu. Výšku nákladov obhajoby riadne preukázal. Ak žalovaná namietala, že nešlo o povinnú obhajobu, pričom citovala ustanovenie § 553 ods. 1 Tr. por., namietal, že vo veciach žaloby v konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím ako aj nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je právne irelevantné, či ide o povinnú obhajobu alebo nie, pretože citované ustanovenie, na ktoré žalovaná odkazuje, neupravuje náhradu škody v prípade nezákonného rozhodnutia a nesprávneho úradného postupu, ale, ako zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, upravuje trovy trestného konania, čo je zásadný rozdiel. Toto ustanovenie nie je aplikovateľné na otázky súvisiace s náhradou škody v danom prípade a potom nie je ani rozhodujúce, či ide o povinnú obhajobu alebo nie.

17. K ďalšej námietke uviedol, že až v odvolaní žalovaná prvýkrát (novota) namieta aj samotné vyčíslenie trov právneho zastúpenia. Na spresnenie doplnil, že počas konania žalovanú zastupovali dvaja prokurátori, pričom prvý z nich na pojednávaní potvrdil, že faktúry za poskytnuté právne služby mu boli zo strany súdu doručené, s ktorými sa však do dňa pojednávania neoboznámil a ich výške sa vyjadriť nevedel. Škoda v sume 4.991,90 EUR predstavuje finančné prostriedky, ktoré zdokladoval príslušnými faktúrami, ktorých vyčíslenie žalovaná ani na otázku súdu nenamietala. Preto je toho názoru, že právo na obhajobu je jedným z ústavných práv občana, týmto právom disponoval v postavení obžalovaného v trestnom konaní. Nie je osobou znalou a využil svoje ústavné právo za účelom zabezpečenia procesných práv v rámci trestného konania. Zdôraznil, že žalovaná námietku neuplatnila najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie skončilo, pričom podľa § 154 CSP prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (Zásada koncentrácie konania kone).

18. Vo vzťahu k predloženým lekárske správam uviedol, že súd počas konania riadne vyhodnotil a preukázal, že choroba vznikla ako následok nezákonného trestného stíhania, ktoré mu spôsobilo neopísateľné stresy a psychickú traumu, ktoré závažným spôsobom sa prejavilo aj na jeho zdraví, pretože krátko po vznesení obvinenia v októbri 2011 veľmi závažne ochorel, bol následne hospitalizovaný v Národnom onkologickom ústave. Poukázal na to, že je vedecky dokázané, že jedným zo základných spúšťačov rakovinových ochorení je práve stres. Závery súdu sú v súlade s vykonanými dôkazmi. Zároveň pripomenul, že požadoval nemajetkovú ujmu vo výške 75.000 EUR, súd uplatnený nárok znížil takmer o polovicu. K námietke ohľadom výšky žalobca odkázal na ustálenú judikatúru Ústavného súdu a všeobecných súdov, z ktorej vyplýva, že výška nemajetkovej ujmy sa nedá presne vyčíslieť a ani preukázať. Na rozdiel od žalovanej žalobca zastáva názor, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k správny skutkovým zisteniam, jeho rozhodnutie vychádza zo správneho právneho posúdenia veci, keď v konaní vypočul svedkov a bolo preukázané, že utrpel ujmu tak v zdravotnej oblasti, dostavili sa psychické problémy, čo mu sťažilo pracovný život. Ujma pretrváva, má doživotné následky. Výška nemajetkovej ujmy sa nedá presne vyčíslieť.

19. Žalovaná v replike zotrvala na svojich právnych názoroch.

20. Žalobca v duplike neuviedol žiadne ďalšie nové podstatné skutočnosti.

21. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379, 380 ods. 1, 2 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1, 2 CSP v časti majetkovej ujmy potvrdil a v časti nemajetkovej ujmy zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) a

vec v tomto rozsahu vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1, 2 CSP). Odvolanie žalovanej proti zamietajúcemu výroku odmietol podľa ustanovenia § 386 písm. b) CSP.

22. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

23. Po preskúmaní veci a vo vzťahu k argumentom žalovanej uvedených v odvolaní odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie v časti o majetkovej ujme je potrebné potvrdiť, pretože je potrebné prihladiť na zásadu zákonnej koncentrácie konania upravené v § 154 CSP.

24. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca svoj nárok preukazoval faktúrami ohľadom vyúčtovania právneho zastúpenia. Zo zápisnice o pojednávaní súd dňa 12. 4. 2017 vyplýva, že zástupca žalovanej uviedol, že pokiaľ sa týka skutočnej škody, k výške sa vyjadriť nevie, pričom konštatoval, že faktúry boli doručené, avšak sa s nimi doteraz neoboznámil. Súd následne poučil povereného zástupcu žalovanej, že vzhľadom na koncentračnú zásadu nebude mať právo v budúcnosti výšku týchto faktúr namietať. Právny zástupca žalovanej žiadnym spôsobom na toto poučenie nereagoval. Následne súd pojednával dňa 31. 5. 2017, kedy vypočúval svedkov, na tomto pojednávaní poverený zástupca žalovanej uviedol, že žiadne návrhy na dokazovanie nemá, následne súd odročil pojednávanie na 14. 6. 2017, kedy súd opakovane strany poučil v zmysle § 154 CSP a následne vyhlásil uznesenie, ktorým súd vyhlásil dokazovanie za skončené. Následne vyhlásil rozsudok vo veci samej.

25. Podľa ustanovenia § 154 CSP prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na vnímanie zákonnej koncentrácie konania z hľadiska materiálneho a normatívneho. Pričom ak súd prvej inštancie vyhlásil dokazovanie za skončené, nemožno už pred súdom prvej inštancie uplatniť ani tie prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré budú v odvolacom konaní prípustné. Ustanovenie § 154 sa týka iba časti konania od vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania do vyhlásenia rozsudku. Je nepochybné, že faktúry boli do spisu doložené, teda nejde o takú skutočnosť, ktoré by nastala po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania. Podľa komentára k CSP (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarikonová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 583 s.) „Strana sporu má právo oznámiť súdu) v základnom sporovom konaní) aj takú právnu skutočnosť spôsobujúcu zánik žalovaného nároku, ktorá nastala v čase od vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania do vyhlásenia rozsudku. V tomto zmysle je potrebné interpretovať ustanovenia § 154 tak, že strana sporu môže - napriek zákonnej koncentrácie konania - predložiť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany založené na právnych skutočnostiach, ktoré nastali po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania, a to vie štát si pred súdom, ktorý uznesenie o skončení dokazovania vydal. Uvedená interpretácia platí aj na odvolacie konanie, ak Odvolací súd vykonáva dokazovanie. Strana sporu má právo oznámiť odvolaciemu súdu právnu skutočnosť, ktorá nastala v čase od vyhlásenia uznesenia odvolacieho súdu o skončení dokazovania do vyhlásenia rozhodnutia o odvolaní.“ Odvolací súd konštatuje, že daná interpretácia nemôže platiť v danom prípade, pretože odvolací súd nevykonáva dokazovanie v časti uplatneného nároku ohľadom majetkovej ujmy.

26. Podľa ustanovenia § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. V odvolaní žalovaná neodkazuje na citované ustanovenie, svoje tvrdenie ohľadom predložených faktúr vo vzťahu k danému ustanoveniu nijako neodôvodnila a ani sa tým nezaoberala. Navyše právo žalovanej v odvolacom konaní použiť prostriedky procesnej obrany, ktorú neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie je obmedzené, pretože v doterajšom priebehu žalovaná mala niekoľko príležitostí tieto prostriedky použiť, navyiac, zo strany súdu bola riadne poučená. Na tomto mieste treba doplniť, že žalovaná v súlade s ustanovením § 151 ods. 1 skutkové tvrdenia žalobcu ohľadom výšky ceny poskytnutých právnych služieb výslovne nepoprela, preto ich súd správne považoval za nesporné a pri rozhodovaní z tohto záveru vychádzal. Podľa § 365 ods. 1 písm. e) f), h) použitie doteraz neuplatnených prostriedkov procesnej obrany na doloženie týchto dôvodov neprichádza do úvahy z povahy veci. Odvolací súd konštatuje, že nejde o situáciu, kedy by odvolateľ bez svojej dvakrát poučený súdom. Z týchto dôvodov odvolací súd nemohol prihliadať na námietky vznesené voči rozhodnutiu ohľadom priznania majetkovej ujmy a z tohto dôvodu rozhodnutie v tejto časti potvrdil.

27. Podľa § 386 písm. b) CSP odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou. Procesná legitimitácia odvolateľa na podanie odvolania vyplýva z ustanovení § 359 až 361 CSP. Osobou oprávnenou podať odvolanie je predovšetkým tá strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolací súd skúmal, či rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí zvyšku nároku žalobcu privodilo ujmu žalovanej, pričom dospel k záveru, že takáto ujma žalovanej nevznikla, keďže žaloba bola ohľadom nemajetkovej ujmy čiastočne zamietnutá. Preto odvolací súd odvolanie žalovanej v tejto časti musel odmietnuť.

28. Odvolací súd však dospel k záveru, že rozhodnutie o priznaní nemajetkovej ujmy je arbitrárne, nepreskúmateľné, neodôvodnené, nespĺňajúce základné predpoklady riadne vyhotoveného odôvodnenia rozhodnutia, čo je v rozpore so základnými právami strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia, čo zakladá odvolací dôvod podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, keď súd týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok vzhľadom na rozsah porušenia nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom. Povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť je jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane práv a základných slobôd. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Právne závery súdu musia byť dostatočne preskúmateľné, odôvodnenie musí byť jasné, logické a bez vnútorných rozporov. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, pretože sa mu tým odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných opravných prostriedkov a teda možnosť riadne konať pred súdom.

29. Odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal zo základných princípov CSP a nezistil dôvod odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe, pričom odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. októbra 2015, sp. zn.: 8 Cdo 289/2014 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR 1/2016 pod poradovým číslom 6, v zmysle ktorého bol prijatý záver: „Ak v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa policajného zboru alebo povereného príslušníka policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f) zákona číslo 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona číslo 412/2012 Z. z. je od 01. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Na prípadnú zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihladne v takomto konaní súd z úradnej povinnosti.

30. Vo vzťahu k vykonanému dokazovaniu odvolací súd uvádza, že okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom svedkov, ktorí sa dostatočne obsérne vyjadrili, okresný súd však ich výpovede jednotlivo nevyhodnotil, iba v súhrne uviedol, že z ich výpovedí bolo preukázané, že trestné stíhanie malo negatívny vplyv na pohľad verejnosti na osobu žalobcu. V bode 26 okresný súd vyvodil skutkový záver, že začatie trestného stíhania spôsobilo a urýchlilo zdravotné problémy žalobcu, keď sa prejavila rakovina lymfatických uzlín, o čom majú svedčiť lekárske potvrdenia. V odôvodnení odkazuje na lekárske potvrdenia, ktoré však vo svojom odôvodnení nijako nevyhodnotil, tieto lekárske správy iba pomenoval vo všeobecnom súhrne vykonaných dôkazov v bode 3 odôvodnenia rozhodnutia, pričom ani z obsahu spisu nevyplýva, že by súd tieto dôkazy na pojednávaní riadne vykonal. Tzn., že súd založil svoje skutkové zistenia na dôkazoch, ktoré riadne nevykonal. Pokiaľ súd konštatuje skutkový záver, že trestné stíhanie spôsobilo chorobu žalobcu, musel by mať na to skutočný dôkaz, nielen tvrdenie žalobcu. Oprávnená je námietka žalovanej, že medzi chorobou žalobcu a trestným stíhaním musí existovať príčinná súvislosť, čo nebolo preukázané, resp. sa okresný súd tejto podstatnej otázke nevenoval ani ju neodôvodnil.

31. V rozhodnutí okresný súd uviedol viaceré ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z., pričom ani necitoval podstatné ustanovenie § 17 ods. 4, a to aj vo vzťahu k jeho zneniu počas časového obdobia, kedy toto ustanovenie prešlo výraznými novelami. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané dňa 7. 9. 2011. Podľa § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. k tomuto dňu platilo, že výška nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody. Súd nevenoval pozornosť ustálenej judikatúre ani obmedzeniam priamo vyplývajúcim zo zákona.

32. Od 1. januára 2009 bol novelizovaný zákon č. 514/2003 Z. z. tak, že § 17 bol doplnený ďalšími odsekmi upravujúcimi určenie kritérií, ktoré súd v rámci rozhodovacej činnosti zohľadňuje (§ 17 ods. 3 citovaného zákona), ďalej zavedením mechanizmu určovania minimálnej výšky nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, v prípadoch ujmy spôsobenej rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8, ktorá sa bude odvíjať od priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky (§ 17 ods. 4 citovaného zákona) a napokon aj o určenie povinnosti poškodeného uviesť požadovanú výšku úhrady podľa odsekov 1 a 2 (§ 17 ods. 5 citovaného zákona) (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 12. decembra 2012, sp. zn. 7 Cdo 145/2011).

33. Odvolací súd poukazuje na súdnu prax, keď Najvyšší súd v rozhodnutí z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 13/2009, pri riešení otázky odškodnenia väzby vyslovil záver, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Najvyšší súd zdôraznil, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejedávanej veci obdobných veciach (najvyšší súd v tomto rozhodnutí poukázal na rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike). V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadostučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

34. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6 Cdo 37/2012, NS SR došiel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejedávanej veci obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike). Najvyšší súd v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 MCdo 15/2012 došiel k záveru, podľa ktorého určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z. v zmysle ktorého v prípade že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

35. Vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu sa týkali sporov, v ktorých išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. Tento zákon neupravoval náhradu (a teda ani jej výšku) nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. došla prax všeobecných súdov Slovenskej republiky až v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009. Zákon č. 514/2003 Z. z. bol od svojho vydania viackrát novelizovaný. Výšky náhrady nemajetkovej ujmy sa týkala novela vykonaná zákonom č. 517/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinným od 1. januára 2009 a ďalej zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinným od 1. januára 2013. V zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v

znení zákona č. 517/2008 Z. z. sa výška nemajetkovej ujmy určuje s prihliadnutím najmä na a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Okresný súd správne z týchto predpokladov vychádzal.

36. Ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z. bol stanovený minimálny limit výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 tohto zákona (tak, že jej výška je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody). V zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení zákona č. 412/2012 Z. z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 tohto zákona nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu (pričom osobitným predpisom sa tu podľa poznámky pod čiarou rozumie zákon č. 215/2006 Z. z.). Zákonom č. 412/2012 Z. z. bol teda stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a ESLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z. z., ani zákon č. 412/2012 Z. z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESLP.

37. ESLP tiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho ESLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon ESLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko).

38. Pre porovnanie odvolací súd poukazuje napr. na pomery v Českej republike, kde je primerané, keď sa základná suma, z ktorej sa pri určovaní výšky primeraného zadosťučinenia vychádza, pohybuje v rozmedzí medzi 15.000, - Kč až 20.000, - Kč (cca 600 až 800 eur) za jeden rok konania, t. j. 1.250, - Kč až 1.667, - Kč (cca 50 až 67 eur) za jeden mesiac konania. Najvyšší súd pritom ale považuje za potrebné zohľadniť aj to, že akékoľvek konanie vždy nejakú dobu trvá. Bolo by preto nesprávne, ak by aj počiatková doba konania (ktorú by bolo možné považovať ešte za primeranú) bola odškodňovaná v rovnakej výške ako doba ju presahujúca. Pre vysporiadanie sa s touto problematikou tak Najvyšší súd pokladá za rozumné, aby prvé dva roky konania (resp. prvých 24 mesiacov) budú ohodnotené sumou o polovicu nižšie, než sú sumy uvedené vyššie; teda 15.000, - Kč až 20.000, - Kč za prvé dva roky riadenia spolu (za jeden rok potom 7.500, - Kč až 10.000, - Kč). Súd by teda mal pri stanovovaní sumy predstavujúce primerané zadosťučinenie vždy prihliadnuť k celkovej dobe konania. Ak bolo navyše konanie extrémne dlhé, tzn. trvalo výrazne dlhšie, než by sa dalo vzhľadom na okolnosti daného prípadu očakávať, mala by sa priznaná čiastka za príslušný časový úsek blížiť k hornej hranici vyššie uvedených intervalov. Ako však konštatuje Najvyšší súd, každý prípad je potrebné posudzovať individuálne a zohľadniť všetky okolnosti a špecifiká (Stanovisko Občanskoprávneho a obchodného kolegia Nejvyššího soudu České republiky zo dňa 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010).

39. V ďalšom konaní okresný súd viazaný vyššie uvedeným názorom vo veci opätovne rozhodne, prípadne doplní dokazovanie, svoje skutkové závery riadne odôvodní vo vzťahu ku konkrétnym dôkazom, ktoré posúdi jednotlivo ako aj vo vzájomných súvislostiach. Nie je žiadúce, aby rozhodnutie obsahovalo znenia a citáciu paragrafov bez toho, aby tieto boli aplikované na zistený skutkový stav, pretože postup, aký zvolil okresný súd, nemožno považovať za riadnu aplikáciu relevantných ustanovení, rozhodnutie je nepresvedčivé, nezrozumiteľné a arbitrálne. Neobstojí ani súhrnné vymenovanie dôkazov, už vôbec nie je prípustné konštatovanie, že súd vykonal dokazovanie ostatnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise, napr. lekáorskými správami, ktorý dôkaz, hoci je vymenovaný, riadne vykonaný nebol, preto sa k nemu protistrana ani nemohla vyjadriť.

40. Senát krajského soudu přijal toto rozhodnutí poměrem hlasů 3 : 0.

Poučení:

Proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné dovolání, ak to zákon připušta (§ 419 CSP).

Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu vo věci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo věci, ktorá nepatří do právomoci soudů,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej věci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej věci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie soudu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacího soudu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho soudu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho soudu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. CSP)

Dovolání v případoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolání podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho soudu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho soudu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolání len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolání môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolání môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolání, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolání sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho soudu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolání je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).